

Είχε προηγηθεί η περίπτωση του Νικία. Το έθιμο υποχρέωνε τους νικημένους μιας μάχης να ζητούν τους νεκρούς τους από τους νικητές. Για να μην ασεβήσουν, οι νικητές επέτρεπαν στους αντιπάλους τους να παραλάβουν τα πτώματα. Με τον τρόπο αυτό, ουσιαστικά οι νικημένοι παραδέχονταν την ήττα τους (νικητής λογιζόταν αυτός που μετά τη μάχη κατείχε την τοποθεσία όπου οι δυο αντίπαλοι συγκρούστηκαν).

Στα 425 π.Χ., ο στρατηγός των Αθηναίων, Νικίας, τσάκισε τους Κορίνθιους σε μάχη κοντά στους σημερινούς Αγίους Θεοδώρους. Μετά τη νίκη του, όμως, έμαθε ότι κατέφθαναν πολλά εχθρικά στρατεύματα, ενώ ο στρατός του δεν ήταν έτοιμος για νέα μάχη. Έβαλε και μάζεψαν τα πτώματα των νεκρών Αθηναίων και τα μετέφεραν σε πλοία, όπου μπήκε ο στρατός του. Στ' ανοιχτά, ο Νικίας πληροφορήθηκε ότι έλειπαν δυο νεκροί. Οι στρατιώτες που μάζευαν τα πτώματα δεν μπόρεσαν να τους βρουν.

Ο Νικίας έστειλε στους αντιπάλους του κήρυκες που δήλωσαν ηττημένοι και παρακάλεσαν να τους δοθούν τα πτώματα των δυο Αθηναίων που έλειπαν από τον σωρό (Θουκυδίδης, Δ' 43 – 44). «Προτίμησε να παραιτηθεί από την δόξα του νικητή παρά να εγκαταλείψει άταφους δυο πολίτες», σημειώνει με θαυμασμό ο Πλούταρχος (Νικίας, 6).

Το έγκλημα της Δημοκρατίας

Η προσήλωση των Αθηναίων στο ιερό καθήκον της ταφής των νεκρών ουσιαστικά οδήγησε και στην ήττα τους στον Πελοποννησιακό πόλεμο. Ήταν το 406 π.Χ., όταν ο στόλος τους, με αρχηγό τον Θράσυλλο, συναντήθηκε με τον σπαρτιατικό του Καλλικρατίδα, στα νησιά Αργινούσες, στα παράλια της Μ. Ασίας, απέναντι από το νοτιότερο σημείο της Λέσβου. Η σύγκρουση ήταν τρομερή και καταγράφηκε ως μια από τις μεγαλύτερες ναυμαχίες που είχαν δοθεί ποτέ: Η αθηναϊκή νίκη ήταν συντριπτική. Ο Θράσυλλος ανέθεσε στους

τριηράρχους Θρασύβουλο και Θηραμένη να πάρουν 47 πλοία και να περισυλλέξουν τους τραυματίες και τους νεκρούς τους. Η θαλασσοταραχή τους εμπόδισε.

Ο θρίαμβος επισκιάστηκε. Οι συγγενείς των νεκρών ζητούσαν δικαίωση. Ο Θηραμένης κι ο Θρασύβουλος βρέθηκαν υπόλογοι. Έριξαν τις ευθύνες στους στρατηγούς. Τους καθαίρεσαν όλους και τους κάλεσαν στην Αθήνα να δικαστούν. Οι δύο αποφάσισαν να μην επιστρέψουν καθώς υποπτεύονταν ότι στην Αθήνα οι δημαγωγοί έκαναν ό,τι ήθελαν. Οι έξι που γύρισαν, καταδικάστηκαν σε θάνατο! Από τα πράγματα, μόνοι αθώοι ήταν εκείνοι στους οποίους είχε ανατεθεί η περισυλλογή και δεν την είχαν κάνει! Έστω κι αν εμποδίστηκαν από τη φουρτούνα, ήταν οι πραγματικοί ένοχοι, αν ντε και καλά έπρεπε να υπάρχουν ένοχοι. Όμως, η Δημοκρατία είχε πάρει την κάτω βόλτα και ο λαός υπερψήφιζε τις προτάσεις όχι εκείνων που είχαν δίκιο αλλά αυτών που δημαγωγούσαν. Οι νικητές στρατηγοί βγήκαν απ' τη μέση και στην θέση τους στάλθηκαν άλλοι. Τους τσάκισε ο Σπαρτιάτης Λύσανδρος τον επόμενο χρόνο και πήρε την Αθήνα.

(τελευταία επεξεργασία, 6 Δεκεμβρίου 2021)